

O LĂMURIRE ASUPRA LEGII APLICABILE STABILIRII NUMELUI COPILULUI
CONFORM NOULUI COD CIVIL ROMÂN (LEGEA NR.287/2009
REPUBLICATĂ)

COSMIN DARIESCU[▲]

ABSTRACT

**AN EXPLANATION ON THE LAW APPLICABLE TO THE NAME OF THE CHILD
ACCORDING TO THE NEW ROMANIAN CIVIL CODE (LAW NO.287 OF 2009
REPUBLISHED IN 2011)**

*This paper aims to discover a remedy for the conflict between two rules on the law which governs the name of the legitimate child. While Article 2576 paragraph 2 of the new Romanian Civil Code provided for the choice between the common national law of the child and his parents and the law of the State where the child was born and bred, Article 2603 Civil Code provides that the name of the legitimate child will be governed by the law of the common habitual residence of the spouses, by the spouses' common national law (if there is no common habitual residence) and by the *lex loci celebrationis* (if there is neither a common habitual residence nor a common national law). Under such circumstances, what is the purpose of Article 2576 paragraph 2 of the Romanian Civil Code? It should be the choice-of-law rule on the name of illegitimate child, but neither the authentic text (which make no specification and considers that the two parents are well known) nor the logic (the law that governs the filiation of the natural child is the same as the law provided for the name of the natural person in paragraph 1 of Article 2576 Civil Code) support this thesis. Considering the previous regulation on the law applicable to the name of the child (Articles 14, 25, 26 and 28 of the Law no. 105 of 1992), we assert the necessity to repeal paragraph 2 of Article 2576 Civil Code in order to restore the system of finding out the law that governs the name of the child imposed by Law no. 105 of 1992.*

Key words: *Conflict of laws, child's name, Civil Code, Romania, choice-of-law rules, legitimate child, natural child*

[▲] Lector universitar dr. la Facultatea de Drept a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Anul 2011 va rămâne în istoria dreptului românesc drept anul în care, pe 1 octombrie, a intrat în vigoare noul Cod civil român (Legea nr. 287/2009, republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011), ce a abrogat mai multe acte normative importante, dintre care amintim Codul civil de la 1865, Codul comercial din 1887 și Legea nr. 105/1992 privind reglementarea raporturilor de drept internațional privat. Fiind un act normativ extrem de complex (două mii șase sute șazeci și patru de articole) și fiind și o creație umană, noul Cod civil prezintă câteva imperfecțiuni ce vor trebui remediate în perioada următoare. Acest lucru a fost recunoscut chiar de autoritățile române care au adus importante modificări codului prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, modificată la rândul ei prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2011.

În cele de mai jos, vom semnală și vom încerca să rezolvăm o dilemă izvorâtă din dispozițiile Codului civil privind legea aplicabilă stabilirii numelui copilului. Chiar dacă soluția propusă de noi nu va fi însușită de legiuitor, considerăm că și semnalarea acestei neconcordanțe legislative este suficientă pentru a provoca juriști cu mai multă experiență și influență să caute o rezolvare mai bună problemei legale pe care o vom dezbate în cele de mai jos.

I. Normele conflictuale din articolul 2576 Cod civil

Potrivit art. 2576 Cod civil, numele persoanei fizice este guvernat de legea națională a acesteia. Conform alin.2, stabilirea numelui copilului la naștere este guvernată, „la alegere” de legea statului a cărui cetățenie comună o au atât părinții și copilul sau de legea statului unde copilul s-a născut și locuiește de la naștere. Potrivit alin.3 al art. 2576 Cod civil, ocrotirea împotriva actelor de încălcare a dreptului la nume, săvârșite în România, este asigurată conform legii române.

II. Normele conflictuale din articolele 2603 și 2605 Cod civil. Conflictul de reglementări privind legea aplicabilă stabilirii numelui copilului din căsătorie

Articolul 2603 Cod civil reglementează legea aplicabilă filiației copilului din căsătorie. Astfel, filiația acestui copil este guvernată de legea

care la data nașterii, cărmuie efectele generale ale căsătoriei. Coroborând dispozițiile alin.1 ale art. 2603 cu cele ale art. 2589 alin.1, ambele din Codul civil, putem afirma că filiația copilului născut din căsătorie este guvernată de legea reședinței obișnuite comune a părinților¹, de legea cetățeniei comune a părinților (în lipsa reședinței obișnuite comune a părinților) sau de legea statului unde a fost celebrată căsătoria (dacă părinții nu au reședință obișnuită comună și nici cetățenie comună). Dacă înainte de nașterea copilului, căsătoria părinților a încetat sau a fost desfăcută, filiația va fi guvernată, potrivit alin. 2 al art. 2603 Cod civil, de legea care, la data încetării sau defacerii, cărmuie efectele respectivei căsătorii. Alin.3 al art. 2603 dispune că legea aplicabilă filiației copilului din căsătorie guvernează tăgăduirea paternității copilului dar și dobândirea numelui de către acesta. Observăm că dispoziția alin.3 al art. 2603 Cod civil reglementează stabilirea numelui copilului din căsătorie într-o manieră diferită de cea stabilită prin art. 2576 Cod civil alin.2, aliniat care prin formularea sa pare că dorește să determine legea după care se stabilește atât numele copilului născut din căsătorie cât și pe cel al copilului născut din afara căsătoriei.

Este momentul să vedem dacă, legea aplicabilă filiației copilului natural guvernează și ea stabilirea numelui acestuia, după modelul legii aplicabile filiației copilului născut din căsătorie. Conform alin.1 al art. 2605 Cod civil, filiația copilului din afara căsătoriei se stabilește potrivit legii naționale a copilului la data nașterii. Dacă copilul are mai multe cetățenii străine, se va aplica legea cetățeniei care îi este mai favorabilă. Alin. 2 al art. 2605 Cod civil dispune că legea ce guvernează filiația copilului natural se aplică îndeosebi recunoașterii filiației și efectelor ei precum și contestării recunoașterii filiației. Așadar, legiuitorul nu mai extinde domeniul legii aplicabile filiației copilului născut din afara căsătoriei și asupra stabilirii numelui, deși ar fi fost posibil ținând cont că potrivit articolelor 2605 alin.1 și 2576 alin.1 Cod civil, legea națională este aptă să guverneze numele

---

¹ Reședința obișnuită comună a părinților căsătoriți între ei trebuie înțeleasă în sensul că fiecare părinte își are reședința obișnuită (adică domiciliul, conform art. 2570 și 87, ambele din Codul civil) pe teritoriul aceluiași stat, chiar dacă nu la aceeași adresă. Ar trebui introdus un alineat în acest sens în textul art. 2570 Cod civil.

persoanei fizice. Prin urmare, art. 2605 Cod civil nu contrazice dispozițiile din alin. 2 al art. 2576 Cod civil.

Din cele de mai sus, se observă că stabilirea numelui copilului născut din căsătorie este supusă de două norme conflictuale diferite unor legi diferite. În vreme ce alin.2 al art. 2576 Cod civil prevede că stabilirea numelui copilului va fi guvernată, la alegerea părinților, fie de legea statului a cărui cetățenie comună o au părinții și copilul fie de legea statului unde copilul s-a născut și locuiește de la naștere (stat care coincide cel mai adesea cu statul reședinței obișnuite comune a soților), articolul 2603 Cod civil prevede că dobândirea numelui de către copilul născut din căsătorie este guvernată de legea reședinței obișnuite comune a părinților, de legea cetățeniei comune a părinților (în lipsa reședinței obișnuite comune a părinților) sau de legea statului unde a fost celebrată căsătoria (dacă părinții nu au reședință obișnuită comună și nici cetățenie comună). Așadar, nici vorbă de posibilitatea părinților copilului de a mai alege între legea națională comună și legea reședinței obișnuite comune. Din contra, numele copilului născut din căsătorie va fi guvernat de legea reședinței obișnuite comune a părinților și numai dacă aceștia nu domiciliază pe teritoriul aceluiași stat, va intra în joc legea cetățeniei comune. Același articol 2603 Cod civil, permite legii statului unde a fost celebrată căsătoria să guverneze în anumite condiții, dobândirea numelui de către copilul din căsătorie.

Cum rezolvăm acest conflict normativ în materia legii aplicabile dobândirii numelui de către copilul născut din căsătorie? La ce mai servește norma conflictuală din alin. 2 al art. 2576 Cod civil, în condițiile în care numele copilului din căsătorie va fi guvernat de legea indicată de o altă normă conflictuală?

Acestor întrebări încercăm să le răspundem în paginile următoare.

III. Posibile soluții ale acestui conflict normativ: norma specială derogă de la cea generală sau abrogarea alin. 2 al art. 2576 Cod civil

Prima soluție care-i apare în minte juristului aflat în fața unui astfel de conflict de reglementare este aceea potrivit căreia norma specială

derogă de la norma generală, aplicându-se cu prioritate cazurilor pentru care a fost redactată. Dacă adoptăm această soluție, atunci vom considera că norma conflictuală din alin.2 al art. 2576 Cod civil se va aplica doar pentru stabilirea numelui copilului natural, în vreme ce norma conflictuală din art. 2603 Cod civil va determina legea ce guvernează numele copilului născut din căsătorie. Această soluție suscită însă trei obiecții. Prima dintre ele se referă la redactarea alin. 2 al art. 2576 Cod civil. Textul autentic al alineatului prevede: „Cu toate acestea, stabilirea numelui copilului la naștere este cârmuită...”. Nicăieri, textul alineatului nu lasă să se înțeleagă că se referă doar la copilul natural. Și după cum știm, în interpretarea legii civile trebuie să respectăm regula: unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să distingă². Așadar, formularea actuală a alin.2 al art. 2576 Cod civil nu este de natură să sugereze că norma conflictuală conținută se referă exclusiv la numele copilului natural. A doua obiecție, izvorăște din faptul că din formularea alin. 2 al art. 2576 Cod civil, rezultă că cei doi părinți ai copilului sunt cu certitudine cunoscuți (legea națională aptă să reglementeze numele copilului, trebuie să fie comună și copilului și părinților săi și legea competentă să reglementeze numele copilului va fi aleasă prin acord de părinți³). Dar, situația copilului născut din afara căsătoriei poate fi complicată de faptul că filiația lui poate să nu fie stabilită față de unul dintre părinți, iar în cazuri extreme chiar față de ambii (cazul unui copil abandonat). În astfel de situații, de unde știm că o lege națională este comună atât părinților cât și copilului? Cum se mai realizează acordul părinților privind legea aplicabilă numelui copilului natural? A treia obiecție este de ordin logic. Dacă legea care guvernează filiația copilului din căsătorie îi cârmuiește și numele copilului, deși ea va diferi în cele mai multe cazuri de legea prescrisă de alin. 2 al art. 2576 Cod civil, de ce să nu facă același lucru și legea filiației copilului natural cu atât mai mult cu cât

---

² Gheorghe Beleiu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*. Ediția a V-a, revăzută și adăugită de asistent univ. Marian Nicolae și lector univ. Petrică Trușcă, Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L., București, 1998, p.66.

³ Această deducție este susținută și de art. 450 Cod civil care în alin.2 și 3 solicită acordul părinților pentru stabilirea numelui copilului natural, în situația în care filiația acestuia față de ambii părinți a fost stabilită.

este identică cu legea prescrisă de alin.1 al art. 2576 Cod civil pentru reglementarea numelui persoanei fizice (mă refer la legea națională)?

O incursiune în istoria recentă a dreptului românesc ne va ajuta să descoperim o soluție și mai bună. Comparând prevederile relevante ale Legii nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat cu cele ale noului Cod civil, se observă că norma conflictuală din alin.2 al art. 2576 Cod civil nu se regăsește în prevederile art. 14 din Legea nr. 105/1992, deși articolele 2603 și 2605 Cod civil au preluat, aproape cuvânt cu cuvânt, dispozițiile articolelor 25,26 și respectiv 28 din Legea nr. 105/1992. Comparând prevederile articolelor 25, 26 și 28 cu articolul 14, toate din Legea nr. 105/1992, descoperim o corelație între aceste articole. Având în vedere că efectele personale și patrimoniale ale căsătoriei erau supuse în primul rând legii naționale comune și abia în subsidiar legii domiciliului comun sau legii reședinței comune sau statului cu care soții întrețineau cele mai strânse legături, numele copilului din căsătorie avea toate șansele să fie guvernat, în temeiul articolelor 25 și 26 ale Legii nr. 105/1992 în primul rând de legea națională comună a părinților săi și a sa (lege recomandată și de art. 14). De asemenea, numele copilului din afara căsătoriei era guvernat în temeiul art. 14 al Legii nr. 105/1992 de legea care îi governa și filiația copilului, potrivit art. 28 al Legii nr. 105/1992. Această logică internă nu mai există, însă, în dispozițiile relevante ale noului Cod civil. Astfel, numele copilului din căsătorie va fi guvernat, potrivit art. 2603, în primul rând de legea reședinței obișnuite comune și în subsidiar de legea națională comună și de legea locului de celebrare al căsătoriei, în vreme ce potrivit alin. 2 al art. 2576 Cod civil, părinții ar avea dreptul să aleagă între legea națională comună și cea reședinței obișnuite neschimbate a copilului. Numele copilului natural ar trebui să se supună, conform alin. 2 al art. 2576 Cod civil la alegere, fie legii naționale comune a copilului și a părintelui (părinților) față de care i s-a stabilit filiația conform legii naționale (art. 2605 Cod civil), fie legii reședinței obișnuite a copilului, reședință nestrămutată de la naștere. De ce ar trebui să îngăduim părinților unui copil natural să-i stabilească numele după legea domiciliului (a reședinței obișnuite în înțelesul cărții a VII-a a Codului civil) și nu am impune legea națională care este aptă să guverneze atât numele persoanei fizice (a

se vedea art. 2576 alin. 1 Cod civil) cât și filiația acestui copil (art. 2605 Cod civil) ?

Din cele de mai sus, se observă că elementele perturbatoare ale logicii interne a articolelor 2576, 2603 și 2605 Cod civil sunt alin. 2 al art. 2576 și mențiunea privind numele din alin.3 al art. 2603. Pentru restabilirea coerenței, a logicii interne a articolelor citate, o soluție cu mult mai bună decât cea prezentată mai sus ar fi eliminarea unuia dintre cele două elemente. În opinia noastră, abrogarea alin. 2 al art. 2576 Cod civil ar fi cea mai nimerită, revenindu-se astfel la sistemul de determinare al legii aplicabile numelui copilului utilizat de Legea nr. 105/1992 și binecunoscut juristului român.

